

Riigikogu rahanduskomisjon

Meie 20.11.2024 nr 1.1-10.1/4226-3

**Ettepanekud julgeolekumaksu
seaduse eelnõu 512 SE kohta**

Austatud rahanduskomisjoni esimees

Palume teha julgeolekumaksu seaduse eelnõus 512 SE enne eelnõu teist lugemist järgmised muudatused:

1. Täiendada eelnõu uue §-ga 9 järgmises sõnastuses, muutes järgnevate paragrahvide numeratsiooni (ja korrigeerides vastavalt viited eelnõu tekstis):

„§ 9. Maksueelise saamise eesmärgil tehtav tehing

(1) Julgeolekumaksuga maksustamisel ei võeta arvesse tehingut, tehingute ahelat või raamatupidamislikku kannet, mille põhieesmärk või üks põhieesmärkidest on saada maksueelis ja mis ei ole kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid arvesse võttes tegelik. Tehingute ahel võib koosneda rohkem kui ühest vaheastmest või osast.

(2) Lõike 1 kohaldamisel ei peeta tehingut, tehingute ahelat või raamatupidamislikku kannet tegelikuks, kui see ei ole tehtud reaalsetel elulistel või ärilistel põhjustel, mis kajastavad tehingu või raamatupidamisliku kande tegelikku majanduslikku sisu.“.

Selgitus: Tegemist on üldise kuritarvituste vastase sättega, mis on vajalik, et Maksu- ja Tolliametil (edaspidi ka *MTA*) oleks ka julgeolekumaksuga maksustamise alus olukorras, kus on tuvastatud maksueelise saamise eesmärgil tehtav tehing, tehingute ahel või raamatupidamislik kanne. Kõnealune säte on sarnane tulumaksuseaduse (edaspidi ka *TuMS*) §-ga 5¹. Sõnastusest on aga välja jäetud tekstiosa „mis on vastuolus kohaldatava maksuõiguse või välislepingu sisu või eesmärgiga“ ning on lisatud „raamatupidamislik kanne“. Kuna erinevalt tulumaksust, mille maksubaas tuleneb väga selgelt *TuMS*-st, lähtutakse julgeolekumaksu puhul raamatupidamislikust kasumist, mille määratlemine ei ole eelnõuga reguleeritud, ei ole kohane viidata julgeolekumaksu puhul vastuolule kohaldatava maksuõigusega. Samas tehingu asemel võib olla tehtud maksueelise saamise eesmärgil ka raamatupidamislik kanne. Sarnaselt maksuõigusele tuleneb ka raamatupidamise seaduse § 16 punktist 10 sisu ülimuslikkuse printsiip, mille kohaselt lähtutakse majandustehingute kajastamisel raamatupidamises ja raamatupidamise aruandes nende sisust ka siis, kui see ei

ühti nende juriidilise vormiga. Kui maksumaksja on selle põhimõtte vastu eksinud, ei pea MTA selliseid kandeid julgeolekumaksuga maksustamisel arvesse võtma.

2. Jätta eelnõust välja § 9 lõike 1 tekstiosa „, arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud erandit“ ja § 9 lõige 3.

Selgitus: Tegemist on normitehnilise parandusega – eelnõu § 9 lõikes 3 sätestatud välistus, et julgeolekumaksuga ei maksustata tulumaksuseaduse § 12 lõikes 2 nimetatud tulu, tuleneb juba eelnõu § 9 lõikest 1 ning lõige 3 (koosmõjus lõikes 1 oleva viitega) võib seaduse tekstis tekitada pigem segadust.

3. Täiendada eelnõu § 13 lõiget 1 teise ja kolmanda lausega järgmises sõnastuses:

„Konsolideeritud majandusaasta aruande korral võetakse aluseks emaettevõtja konsolideerimata kasumiaruande kasum. Konsolideerimata maksueelsele kasumile arvatakse juurde:

- 1) tulumaksuseaduse § 50 lõike 4 alusel maksustatav summa;
- 2) tulumaksuseaduse §-de 51 ja 52 alusel maksustatavad ettevõtlusega mitteseotud kulud ja väljamaksed;
- 3) summa, mille residendist äriühing või mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, oleks tuluna saanud, või summa, mille residendist äriühing või mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, oleks kuluna kandmata jätnud, kui oleks puudunud käesoleva seaduse §-s 9 nimetatud tunnustele vastav tehing, tehingute ahel või raamatupidamislik kanne.“.

Selgitus: Teise lausega täpsustatakse, et julgeolekumaksuga maksustamine on äriühingu põhine, st konsolideeritud majandusaasta aruande puhul võetakse aluseks emaettevõtja konsolideerimata kasumiaruande kasum. Kuigi § 13 lõike 1 sõnastusest tuleneb, et maksustatakse residendist äriühingu kasum, mis viitab äriühingu-, mitte kontsernipõhisele maksustamisele, on Rahandusministeerium saanud küsimusi selle kohta, kas mõeldud on konsolideeritud või konsolideerimata kasumit. Selguse huvides täiendatakse eelnõu täpsustava lausega, et maksustatakse emaettevõtja konsolideerimata kasumiaruande kasum.

Kolmanda lausega tehakse põhimõtteline muudatus, mille kohaselt liidetakse konsolideerimata maksueelsele kasumile TuMS § 50 lõike 4 alusel maksustatav summa, §-de 51 ja 52 alusel maksustatavad ettevõtlusega mitteseotud kulud ja väljamaksed ning summa, mille residendist äriühing või mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, oleks tuluna saanud, või summa, mille residendist äriühing või mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, oleks kuluna kandmata jätnud, kui oleks puudunud julgeolekumaksu seaduse §-s 9 nimetatud tunnustele vastav tehing, tehingute ahel või raamatupidamislik kanne.

Kuigi esialgselt otsustati lihtsuse mõttes, et maksueelset kasumit ei korrigeerita, välja arvatud hädavajalikud korrigeerimised topeltmaksustamise vältimise eesmärgil, on maksudest kõrvalehoidumise vältimiseks siiski vajalik suurendada maksueelset kasumit ettevõtlusega mitteseotud kulude ja väljamaksete ning siirdehinna reeglite alusel maksustatava summa võrra. Muudatus ei võimalda äriühingutel vähendada julgeolekumaksuga maksustatavat kasumit, tehes ettevõtlusega mitteseotud kulusid ja väljamakseid. Lisaks kohalduvad ka julgeolekumaksu puhul seotud isikute vahelistele tehingutele siirdehinna reeglid. Muudatus ei lisa väga palju keerukust, kuna nii siirdehinna reeglite alusel maksustatavad summad kui

ka ettevõtlusega mitteseotud kulud ja väljamaksed on tulumaksuga maksustatavad, seega peab maksumaksja neid nagunii MTA-le deklareerima.

Samuti arvatakse konsolideerimata maksueelsele kasumile juurde summa, mille residendist äriühing või mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, oleks tuluna saanud, või summa, mille residendist äriühing või mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, oleks kuluna kandmata jätnud, kui oleks puudunud §-s 9 nimetatud tunnustele vastav tehing, tehingute ahel või raamatupidamislik kanne. Tegemist on üldise kuritarvituste vastase sättega, mis võimaldab MTA-l määrata julgeolekumaksukohustuse olukorras, kus MTA tuvastab maksueelse saamise eesmärgil tehtud tehingu, tehingute ahela või raamatupidamisliku kande.

4. Sõnastada eelnõu § 13 lõike 2 teine lause järgmiselt:

„Nimetatud kasumist tehakse käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 sätestatud mahaarvamised ning nimetatud kasumile arvatakse juurde:

- 1) tulumaksuseaduse § 50 lõike 4 alusel maksustatav summa;
- 2) tulumaksuseaduse §-de 51 ja 52 alusel maksustatavad ettevõtlusega mitteseotud kulud ja väljamaksed;
- 3) summa, mille raamatupidamise seaduse § 35 lõikes 2 nimetatud sihtfinantseerimise saanud äriühing oleks tuluna saanud, või summa, mille selline äriühing oleks kuluna kandmata jätnud, kui oleks puudunud käesoleva seaduse §-s 9 nimetatud tunnustele vastav tehing, tehingute ahel või raamatupidamislik kanne.“.

Selgitus: Võrdse kohtlemise tagamiseks suurendatakse ka raamatupidamise seaduse § 35 lõikes 2 nimetatud sihtfinantseerimise saanud äriühingu kasumit TuMS § 50 lõike 4 alusel maksustatud summa võrra ja §-de 51 ning 52 alusel maksustatud ettevõtlusega mitteseotud kulude ja väljamaksete võrra. Lisaks arvatakse kasumile juurde summa, mille kõnealune äriühing oleks tuluna saanud, või summa, mille selline äriühing oleks kuluna kandmata jätnud, kui oleks puudunud käesoleva seaduse §-s 9 nimetatud tunnustele vastav tehing, tehingute ahel või raamatupidamislik kanne.

5. Täiendada eelnõu § 13 lõiget 3 teise ja kolmanda lausega järgmises sõnastuses:

„Kui majandusaasta maksueelse kasumi hulgas on kapitaliosaluse meetodil kajastatud tütar- või sidusettevõtja kasum või kahjum või investeeringu üles- või allahindlusest tekkinud kasum või kahjum, mis on tütar- või sidusettevõtja tasandil maksustatud julgeolekumaksuga või välisriigis tulumaksuga, arvatakse nimetatud kasum maksueelsest kasumist maha või liidetakse nimetatud kahjum maksueelsele kasumile. Tütar- või sidusettevõtjana käsitatakse sellist äriühingut, kelle aktsiatest, osadest või häältest kuulub maksumaksjale kasumi saamise ajal otse või tütarettevõtjate kaudu vähemalt kakskümmend protsenti.“.

Selgitus: Kui tütar- või sidusettevõtte kajastatakse kapitaliosaluse meetodil, maksab aruandeperioodil tekkinud kasumilt julgeolekumaksu nii tütar- või sidusettevõtte kui ka investor (omanik). Raamatupidamise Toimkonna juhendi (edaspidi RTJ) 11 punkt 63 annab kolm võimalikku arvestuspõhimõtet, kuidas kajastada konsolideerimata aruannetes sidus- ja tütarettevõtteid. Nendeks on:

- (a) soetusmaksumuse meetod;
- (b) kapitaliosaluse meetod;
- (c) õiglase väärtuse põhimõte.

RTJ 11 punkti 89 kohaselt võetakse kapitaliosaluse meetodil investering algsest arvele selle soetusmaksumuses (vastavalt punktile 86), mida korrigeeritakse järgmistel perioodidel:

1. investori osalusega muutustes investeeringuobjekti omakapitalis;
2. omandamisel tekkinud firmaväärtuse amortisatsiooni ja võimalike allahindlustega; ja
3. omandamisel tekkinud negatiivse firmaväärtuse tuluna kajastamisega vastavalt punktis 49 kirjeldatule. (SME IFRS 14.8).

Näide

Investor A omandas 100 000 euro eest 40 protsendilise osaluse OÜ-s B. Investor A võtab OÜ B osaluse enda bilansis arvele soetusmaksumuses ehk 100 000 euroga. 2026. majandusaastal teenib OÜ kasumit 50 000 eurot, millelt tasub 2% julgeolekumaksu ehk 1 000 eurot. Investor A peab kajastama vastavat muutust enda bilansis tulenevalt RTJ 11 punktis 89 (a) toodust. Teisisõnu suureneb tehtud investering 19 600 euro võrra ehk 100 000 eurolt 119 600 euroni ja Investor A-l tekib kapitaliosaluse kasum 19 600 eurot $((50\,000 - 1\,000) * 40\% = 19\,600$, kus 1 000 on OÜ B kulu julgeolekumaksust).

See tähendab, et kasutades kapitaliosaluse meetodit, tekib Investor A bilansis kasum 19 600 eurot, millelt on OÜ B julgeolekumaksu juba tasunud, kuid Investor A peab eelnõu kohaselt samuti tasuma tekkinud kasumilt (19 600 eurot) julgeolekumaksu. Antud kasum ei ole Investor A-l tekkinud äritegevusest, vaid sidusettevõtte kajastamisest kapitaliosaluse meetodil. Sellelt kasumilt on julgeolekumaks OÜ B tasemel tasutud. Seetõttu tekib julgeolekumaksuga topeltmaksustamine, mida kõnealune muudatusettepanek aitab vältida.

Lisaks lubatakse maksueelsest kasumist maha arvata (või liita maksueelsele kasumile) investeeringu üles- või allahindlusest tekkinud kasum või kahjum, mis on tütar- või sidusettevõtte tasandil maksustatud julgeolekumaksuga või välisriigis tulumaksuga.

Tütar- või sidusettevõtjana käsitatakse sellist äriühingut, kelle aktsiatest, osadest või häältest kuulub maksumaksjale kasumi saamise ajal otse või tütarettevõtjate kaudu vähemalt kakskümmend protsenti. RTJ 11 punkti 7 kohaselt loetakse tütarettevõtteks kõiki ettevõtteid, mille üle teisel ettevõttel (emaettevõttel) on valitsev mõju. Valitseva mõju olemasolu eeldatakse juhul, kui emaettevõtte omanduses on otse või tütarettevõtete kaudu rohkem kui 50% tütarettevõtte hääleõigusest.

RTJ 11 punkti 8 kohaselt loetakse sidusettevõteteks kõiki ettevõtteid, mille üle investorettevõtte omab olulist, kuid mitte valitsevat mõju. Olulise mõju olemasolu eeldatakse juhul kui investorettevõtte omanduses on otse või tüharettevõtete kaudu rohkem kui 20% sidusettevõtte hääleõigusest.

Eeltoodust tulenevalt käsitatakse tütar- või sidusettevõtjana sellist äriühingut, kelle aktsiatest, osadest või häältest kuulub maksumaksjale kasumi saamise ajal otse või tüharettevõtjate kaudu vähemalt kakskümmend protsenti.

6. Sõnastada eelnõu § 15 lõige 4 järgmiselt:

„(4) Residendist krediidasutus, mitteresidendist krediidasutuse Eesti filiaal, residendist kindlustusandja, mitteresidendist kindlustusandja Eesti filiaal ja äriühing, kellel on seadusest tulenev kohustus arvutada konsolideerimata kasumit kord kvartalis, on kohustatud tasuma iga kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks Maksu- ja Tolliametile pangakontole julgeolekumaksu avansilise makse käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud määraga eelmises kvartalis teenitud

konsolideerimata maksueelselt kasumilt, millest on maha arvatud samas kvartalis saadud käesoleva seaduse § 13 lõigetes 3 ja 4 ning § 14 lõikes 2 nimetatud tulu. Äriühing, kes arvutab kasumit kord kvartalis, võib tasuda iga kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks Maksu- ja Tolliameti pangakontole julgeolekumaksu avansilise makse käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud määraga eelmises kvartalis teenitud konsolideerimata maksueelselt kasumilt.“.

Selgitus: Eelnõu § 15 lõike 4 kohaselt tasub residendist krediidiasutus, mitteresidendist krediidiasutuse Eesti filiaal ja äriühing, kelle aktsiad on kauplemisele võetud reguleeritud väärtpaberiturul (edaspidi ka *börsiaktiaseselts*), avansilisi makseid eelmise kvartali kasumi alusel erinevalt teistest äriühingutest, kes tasuvad avansilisi makseid eelmise või üle-eelmise majandusaasta alusel. Põhjuseks on asjaolu, et nimetatud äriühingutel on kohustus arvutada kasumit kvartalipõhiselt. Kvartalipõhine lähenemine tagab, et avansilise makse suurus on võimalikult lähedal lõpliku maksukohustuse suurusle. Kuna lisaks nimetatud äriühingutele arvutavad kasumit kvartaalselt ka kindlustusandjad, sätestatakse ka neile kohustus tasuda avansilisi makseid eelmise kvartali kasumi alusel. Samuti lisatakse loetellu muud äriühingud, kellel on seadusest tulenev kohustus arvutada konsolideerimata kasumit kord kvartalis, eesmärgiga tagada, et samad reeglid kehtivad kõigile, kellel on kohustus arvutada konsolideerimata kasumit kvartaalselt.

Kuna börsiaktiaseseltsid arvutavad kvartaalselt üksnes konsolideeritud kasumit, jäetakse need kõnealusest sätttest välja, kuna julgeolekumaksu ja avansiliste maksete aluseks on konsolideerimata kasum.

Lisaks lisatakse eelnõusse võimalus maksta avansilisi makseid eelmise kvartali kasumi alusel eelmise või üle-eelmise majandusaasta kasumi asemel nendele äriühingutele, kes arvutavad oma soovil kasumit kvartaalselt ja soovivad lähtuda eelmise kvartali kasumist. See tagab avansiliste maksete suuruse parema vastavuse sama majandusaasta lõpliku maksukohustusega.

7. Eelnõu § 16 lõiget 1 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Residendist äriühing, kes kustutatakse registrist ja mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, mis lõpetab majandustegevuse, on kohustatud esitama Maksu- ja Tolliametile deklaratsiooni majandusaastal teenitud julgeolekumaksuga maksustatava kasumi või püsivale tegevuskohale omistatud kasumi kohta ning tasuma nimetatud kasumilt julgeolekumaksu Maksu- ja Tolliameti pangakontole majandustegevuse lõppemise kuule järgneva kuu 10.kuupäevaks.“.

Selgitus: Põhireegli kohaselt esitatakse julgeolekumaksu deklaratsioon ning tasutakse julgeolekumaks hiljemalt järgmise majandusaasta üheksanda kalendrikuu 10. kuupäevaks. Olukorras, kus äriühing kustutatakse registrist või mitteresidendist äriühing lõpetab püsiva tegevuskoha kaudu tegutsemise Eestis, on oluline, et deklaratsioon on esitatud ja julgeolekumaks on tasutud enne äriühingu kustutamist registrist või püsiva tegevuskoha lõpetamist. Seetõttu tuleb muudatuse kohaselt esitada julgeolekumaksu deklaratsioon ning tasuda julgeolekumaksu Maksu- ja Tolliameti pangakontole majandustegevuse lõppemise kuule järgneva kuu 10.kuupäevaks.

8. Asendada eelnõu § 16 lõikes 2 tekstiosa „lõikes 4“ tekstiosaga „lõikes 3“.

Selgitus: Tegemist on viite vea parandusega.

9. Sõnastada eelnõu § 16 lõige 3 järgmiselt:

„(3) Residendist krediidasutus, mitteresidendist krediidasutuse Eesti filiaal, residendist kindlustusandja, mitteresidendist kindlustusandja Eesti filiaal ja muu äriühing, kellel on seadusest tulenev kohustus arvutada konsolideerimata kasumit või kahjumit kord kvartalis ning äriühing, kes valib avansiliste maksete tasumise eelmise kvartali kasumi või kahjumi alusel, on kohustatud esitama iga kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks Maksu- ja Tolliametile maksudeklaratsiooni eelmise kvartali julgeolekumaksuga maksustatava kasumi või kahjumi kohta.“.

Selgitus: Muudatus on seotud § 15 lõikes 4 tehtud muudatusega, millega kehtestatakse kohustus arvutada avansilisi makseid eelmise kvartali kasumi põhjal ka residendist kindlustusandjale (kindlustustegevuse seaduse § 2 lõike 3 tähenduses), mitteresidendist kindlustusandja Eesti filiaalile ja muule äriühingule, kellel on seadusest tulenev kohustus arvutada konsolideerimata kasumit kord kvartalis. Samas kustutatakse nende isikute loetelust börsiaktiaselts ning luuakse võimalus arvutada avansilisi makseid eelmise kvartali kasumi põhjal äriühingutele, kes arvutavad kasumit kvartaalselt oma soovil. Paragrahvi 16 lõike 3 muudatusega laiendatakse nimetatud isikutele kohustus esitada deklaratsioon eelmise kvartali kasumi või kahjumi kohta. Antud juhul on kahjumi deklareerimine vajalik, kuna olukorras, kus äriühing valib oma soovil, et maksab avansilisi makseid eelmise kvartali tulemuse põhjal, mitte eelmise majandusaasta tulemuse põhjal, ning äriühingul oli eelmises kvartalis kahjum erinevalt kasumlikust eelmisest majandusaastas, on MTA-l vaja teada, miks äriühing avansilisi makseid ei maksa, kuigi eelmise majandusaasta alusel oleks tal see kohustus. MTA nõudmisel peab maksumaksja tõendama, kuidas eelmise kvartali kasum või kahjum on arvutatud.

10. Sõnastada eelnõu § 16 lõike 5 kolmas lause järgmiselt:

„Enammakstud avansilised maksed kantakse äriühingu ettemaksukontole hiljemalt järgmise majandusaasta kümnenda kalendrikuu 10. kuupäevaks.“.

Selgitus: Muudatusega on lisatud enammakstud avansiliste maksete tagastamise tähtaeg, milleks on hiljemalt järgmise majandusaasta kümnenda kalendrikuu 1. kuupäev. Kui majandusaasta on kalendriaasta, siis enammakstud avansiliste maksete tagastamise tähtaeg on järgmise kalendriaasta 10. oktoober. Deklaratsiooni esitamise (majandusaastale järgneva üheksanda kuu 10. kuupäev) ja tagastamise tähtaja vahele jääb üks kuu, et MTA-l oleks võimalus tagastusnõuet kontrollida.

11. Sõnastada eelnõu § 17 lõige 1 järgmiselt:

„(1) Residendist äriühing ja mitteresidendist äriühing, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht, välja arvatud käesoleva seaduse § 15 lõikes 4 nimetatud äriühing, on kohustatud esitama Maksu- ja Tolliametile maksudeklaratsiooni 2026. aasta avansilise makse kohta ja tasuma 2026. aasta avansilise makse käesoleva seaduse §-s 3 sätestatud määraga ühelt kahendikult 2025. aastal lõppenud majandusaastal teenitud maksueelsest kasumist, Eestis asuvale püsivale tegevuskohale omistatud kasumist või § 13 lõikes 2 nimetatud äriühingu puhul aruandeaasta maksueelsest kasumist sihtfinantseerimise netomeetodi korral Maksu- ja Tolliameti pangakontole 2026. aasta kolmanda ja neljanda kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks.“.

Selgitus: Üleminekusätte kohaselt tasutakse avansilisi makseid 2026. aastal kaks korda aastas 10. septembriks ja 10. detsembriks erinevalt üldreeglist, mille kohaselt tasutakse avansilisi makseid neli korda aastas. Muudatusega täpsustatakse üleminekusättes, et ka maksudeklaratsioon 2026. aasta avansiliste maksete kohta esitatakse ainult kaks korda aastas.

Üleminekusäte ei kohaldu julgeolekumaksuseaduse § 15 lõikes 4 nimetatud äriühingutele ehk neile, kellel on kohustus tasuda avansilisi makseid eelmise kvartali kasumi alusel või kes on teinud sellise valiku oma soovil. Nendel äriühingutel on kohustus tasuda esimene avansiline makse 2026. aasta esimese kvartali kohta 2026. aasta 10. juuniks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jürgen Ligi
rahandusminister

Inga Klauson 5885 1357
Inga.Klauson@fin.ee